

ХУЛОСАИ

**шурои диссертатсионии 6D.KOA-018-и назди Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм**

Парвандаи диссертатсионии № ____
Қарори шурои диссертатсионӣ аз
17-уми марти соли 2026, №113

Барои сазовор донистани Амирзода Фарнуш Амир, шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ.

Диссертатсияи Амирзода Фарнуш Амир дар мавзӯи «Танзими ҳуқуқии фаъолияти ассотсиатсияҳо (иттифокҳо) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: масъалаҳои назариявӣ ва амалӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ дар таърихи 23 декабри соли 2025, суратмаҷлиси №105 аз ҷониби шурои диссертатсионии 6D.KOA-018 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, ш. Душанбе, маҳаллаи Буни Ҳисорак, толори шурои диссертатсионии факултети ҳуқуқшиносӣ, фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07 январи соли 2022, № 16/шд) ба ҳимоя қабул карда шудааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ Амирзода Фарнуш Амир 7 июни соли 1996 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст. Мавсуф соли 2013 ба факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дохил шуда, Донишгоҳи мазкурро соли 2018 аз рӯйи ихтисоси ҳуқуқшинос бо муваффақият хатм намудааст.

Моҳи сентябри соли 2020 ба ҳайси ассистенти кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба фаъолияти меҳнатӣ шуруъ намуда, то ин ҷониб дар кафедраи мазкур фаъолият намуда истодааст.

Амирзода Ф.А. бо фармоиши ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 2-юми январи соли 2021, №01-05 ба ҳайси унвончуи кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул гардидааст.

Шаҳодатнома дар бораи супоридани имтиҳонҳои номзадӣ санаи 13-уми сентябри соли 2025, №66 аз ҷониби Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дода шудааст.

Диссертатсияи мазкур дар ҷаласаи кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон санаи 29 ноябри соли 2025, №4 муҳокима ва ба ҳимоя тавсия шудааст.

Роҳбари илмӣ:

Мавлоназарзода Одилбек Абдулназар – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

Аминова Фарида Маҳмадаминовна – доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, мудири кафедраи ҳуқуқи байналмилалӣ ва ҳуқуқшиносии муқоисавии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи (Славянии) Русияву Тоҷикистон;

Абдуллозода Зебонисо Файзулло – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, Раиси Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

Муассисаи пешбар: Муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбии «Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон».

Дар хулосаи мусбати муассисаи пешбар, ки аз ҷониби ташхисгар Бобозода Ҷамроод Курбон доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, мудири кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва молиявии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон (ихтисос: 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ) омода гардида, аз ҷониби раиси семинари васеи илмӣ-назариявӣ Табаров Н.А., номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва молиявии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ва котиби ҷаласа дотсенти кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ ва молиявии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон Оралбоев Ҳ.Ҳ., имзо ва аз ҷониби ректори Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Сатторзода Бобочон Абдучаббор санаи 16 феввали соли 2025 тасдиқ шудааст, қайд гардидааст, ки диссертатсия ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, мутобиқат мекунад.

Диссертатсия мустақилона аз ҷониби муаллиф таҳия шуда, мазмунӣ ягонаи дохилӣ ва мантиқӣ дорад. Навгониҳои таҳқиқот, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, таҳлили илмӣ қонунгузорӣ, пешниҳоди хулосаҳои илмӣ ва тавсияҳои амалӣ, пешниҳоди маърузаҳо дар семинарҳои назариявӣ ва конференсияҳои илмӣ байналмилалӣ ҷумҳуриявӣ аз саҳми шахсии муаллиф шаҳодат медиҳанд.

Довталаби дараҷаи илмӣ Амирзода Фарнуш Амир оид ба мавзӯи диссертатсия 18 интишороти илмӣ, аз ҷумла 9 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшаванда ва тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расонидааст. Интишороти довталаби дараҷаи илмӣ Амирзода Фарнуш Амир нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмунӣ диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

Муҳимтарин интишороти унвонҷӯ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия:

I. Мақолаҳое, ки дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд:

[1-М]. Зайнидинов, Ф.А. Қобилияти ҳуқуқдории шахсони ҳуқуқӣ [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2020. – №7. – С. 238-242; ISSN 2413–5151.

[2-М]. Зайнидинов, Ф.А. Моҳияти ҳуқуқии ташкилотҳои корпоративӣ ва тижоратӣ ҳамчун намуди шахсони ҳуқуқӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии

Тоҷикистон [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Маҷаллаи илмӣ-амалӣ давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2021. – №1(21). – С. 97-111; ISSN 2414-9217.

[3-М]. Амирзода, Ф.А. Хусусиятҳои муносибатҳои байни муассисон ва шахсони ҳуқуқӣ то ба қайдгирии давлатӣ ва баъд аз он [Матн] / Ф.А. Амирзода // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2021. – №3 (35). – С. 117-127; ISSN 2307-5198.

[4-М]. Амирзода, Ф.А. Мафҳум ва аломатҳои муфлисшавии шахсони ҳуқуқӣ [Матн] / Ф.А. Амирзода // Маҷаллаи илмӣ-амалӣ Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2022. – №2 (56). – С. 189-194; ISSN 2664-0651

[5-М]. Амирзода, Ф.А. Асосҳои ҳуқуқи ташкил ва фаъолияти ассотсиатсияҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Ф.А. Амирзода // Маҷаллаи илмӣ-амалӣ давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2024. – №3 (35). – С. 65-75; ISSN 2414-9217.

[6-М]. Амирзода, Ф.А. Сарчашмаҳои танзими ҳуқуқи фаъолияти ассотсиатсияҳо ва иттиҳодияҳо [Матн] / Ф.А. Амирзода // Ҳаёти ҳуқуқӣ. – 2024. – №3 (47). – С. 151-162; ISSN 2307-5198.

[7-М]. Амирзода, Ф.А. Функсияҳои асосии таъсиси иттиҳодияи шахсони ҳуқуқӣ [Матн] / Ф.А. Амирзода // Паёми донишгоҳи омузгорӣ бахши илмҳои фалсафа ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. Маҷаллаи илмӣ тақризшаванда. – 2024. – №2-3 (14-15). – С. 125-130; ISSN 2710-4672.

[8-М]. Амирзода, Ф.А. Танзими давлатии иттиҳодияҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Ф.А. Амирзода // Маҷаллаи илмӣ-амалӣ Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2024. – №4-1 (69). – С. 339-346; ISSN 2664-0651.

[9-М]. Амирзода, Ф.А. Таснифоти умумии ассотсиатсияҳои шахсони ҳуқуқӣ мувофиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон: ҷанбаҳои назариявӣ-ҳуқуқӣ [Матн] / Ф.А. Амирзода // Маҷаллаи илмӣ-таҳлили Қонунгузорӣ. – 2024. – № 4 (56). – С. 116-123; ISSN 2410-2903.

II. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷмуаҳо ва дигар нашрияҳои илмӣ-амалӣ ҷоп шудаанд:

[10-М]. Zaynidinov, F.A. The concept and types of tourism in accordance with foreign and Tajikistan legislation [Text] / F.A. Zaynidinov // Масъалаҳои мубрами қонунгузорӣ оид ба рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ (Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ аз 8-уми октябри соли 2020) Зери таҳрири доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Сангинов Д.Ш. Душанбе: «Матбааи ДМТ», 2020. С.77-83.

[11-М]. Зайнидинов, Ф.А. Роҳҳо ва усулҳои таъсисдиҳии шахсони ҳуқуқӣ [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Маҷаллаи илмӣ-амалӣ давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2020. – №3(19). – С. 115-123.

[12-М]. Зайнидинов, Ф.А. Таснифоти шахсони ҳуқуқӣ дар илми ҳуқуқшиносӣ [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Рушди қонунгузори Тоҷикистон оид ба самтҳои алоҳидаи соҳибкорӣ». – Душанбе: «Матбааи ДМТ», 2021. – С. 223-229.

[13-М]. Амирзода, Ф.А. Азнавташкилдихии шахсони ҳуқуқӣ, тартиби таъсис ва барҳамдиҳии онҳо. [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Маводи

конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии ҳайати устодони кафедраи ҳукуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии ДМТ баҳшида ба «75-солагии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон», «115-солагии академик Бобочон Ғафуров», «Соли 2023-Соли забони русӣ» ва «Соли 2025-Соли байналмиллалӣ ҳифзи пирахҳо». – Душанбе: «Матбаи ДМТ», 2023. – С. 172-182.

[14-М]. Амирзода, Ф.А. Баъзе масъалаҳои таъсисдиҳии ташкилотҳои тиҷоратӣ ва корпоратсияҳо ҳамчун намуди шахсони ҳуқуқӣ [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Маводи конференсияи илмӣ назариявии профессорону омӯзгорони кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон баҳшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва эълон гардидани соли 2024 «Соли маърифати ҳуқуқӣ»). – Душанбе – 2024. – С. 160-170.

[15-М]. Амирзода, Ф.А. Баъзе масъалаҳои таъсисдиҳии намудҳои шахсони ҳуқуқӣ ҳамчун иттиҳодияҳои фаъолияти соҳибкорӣ [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Маводи конференсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандони факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон баҳшида ба «30-юмин солгарди қабули конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Соли маърифати ҳуқуқӣ эълон шудани соли 2024» ва «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф (солҳои 2020-2040)». – Душанбе, 2024. – С. 217-227.

[16-М]. Амирзода, Ф.А. Мафҳум ва намудҳои ассотсиатсияҳо тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Маводҳои конференсияи байналмиллалӣ илмӣ-назариявӣ баҳшида ба 100-солагии Виктор Аркадевич Ойгензихт «Танзими ҳуқуқи сайёҳӣ ва сармоягузорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон». // Зери таҳрири доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор узви пайвастаи АМТ Тоҷикистон Раҳимзода М.З., номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Н. Шонасриддинов. – Душанбе: Матбааи ДМТ. – С.157-165.

[17-М]. Амирзода, Ф.А. Танзими ҳуқуқи иттиҳодияҳои ғайритиҷоратӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Ф.А. Зайнидинов // Пешгирии кирдорҳои коррупсионӣ ҳамчун воситаи ҳифзи ҳуқуқи инсон ва таъмини самаранокии идоракунии давлатӣ: вазъ ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ (4-5-уми декабри соли 2024) // Зери таҳрири номзоди илмҳои педагогӣ, дотсент Сафарзода Д.Ҷ. ва номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент И.З. Саъдиев. – Душанбе: «Контраст», 2024. – С.412-417.

III. Маводи дигари илмӣ нашргардида:

[18-М]. Sanginov D.Sh., Zaynidinov F.A. Tourism law of the republic of Tajikistan [Text]: Text lectures / D.Sh. Sanginov, F.A. Zaynidinov. – Dushanbe: «TNU publishing house», 2021. – 190 p.

Ба автореферати диссертатсия аз ҷониби шахсони зерин тақризҳо навишта шуда, ба шурои диссертатсионӣ ворид шудаанд:

– **Маҳмадшозода Фарҳод** – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент сардори раёсати робитаҳои хориҷӣ, байнипарламентӣ, ташифотӣ ва ташкили қори Дастгоҳи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҚТ;

– **Сафарзода Некруз Файзӣ** – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент, декани факултети ҳуқуқшиносии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;

– **Абдуллозода Ёқуб Маҳмадисуф** – номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, Сармутахассиси Раёсати кадрҳо ва қорҳои махсуси Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Ҳамаи тақризҳо мусбат буда, дар онҳо баъзе эроду тавсияҳои хусусияти мувоҳисавидошта пешниҳод шудаанд.

1. Муаллиф дар пешниҳоди яқум мафҳуми ассотсиатсияро ҳело васеъ пешниҳод намудааст, ки дар он аломатҳо, ҳадафҳо, вазифаҳо ва соҳаҳои фаъолият омехта шудаанд. Аз нигоҳи техникаи ҳуқуқӣ, мафҳум бояд қутох, дақиқ ва танҳо нишонаҳои муҳими ҳуқуқиро дар бар гирад. Дар робита ба ин масъала меҳостем муаллиф нуктаи назари худро баён намояд.

2. Дар пешниҳоди амалии сеюм, муаллиф баён менамояд, ки ба м. 129 КМ ҚТ илова намудани қисми алоҳида мувофиқи мақсад мебошад: «Иттиҳодияҳои шахсони ҳуқуқӣ (ассотсиатсияҳо (иттифок) ҳуқуқ дорад ба фаъолияти соҳибқорӣ, тибқи ҳадафҳое, ки он таъсис дода шудааст, машғул шавад. Барои татбиқи фаъолияти соҳибқорӣ, ассотсиатсия (иттифок) ҳуқуқ дорад, қамъияти хоҷагӣ таъсис диҳад ё дар он иштирок намояд» (саҳ. 38.). Ба андешаи мо, шахсони ҳуқуқӣ ҳамеша метавонанд барои ноил гардидан ба ҳадафҳои оинномавиашон бо фаъолияти соҳибқорӣ машғул шаванд. Аз диссертант хоҳиш карда мешавад, ки дар раванди ҳимояи ошқоро ин масъаларо дар сатҳи дахлдор равшан созад.

3. Аз мазмуни автореферати диссертатсия маълум мегардад, ки муаллиф танзими ҳуқуқии фаъолияти ассотсиатсияҳо (иттифокҳо) дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар қамони муосир таҳлил намуда, ба масъалаи таърихи инкишофи фаъолияти ассотсиатсияҳо (иттифокҳо) таваҷҷуҳ накардааст. Хуб мешуд, ки довталаб таҳлили мухтасари таърихи инкишофи фаъолияти ассотсиатсияҳо (иттифокҳо) дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар доираи таҳқиқоти мазкур анҷом меод.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо дарназардошти муқаррароти банди 62 Низомномаи Шурои диссертатсионӣ ва бандҳои 70 ва 74 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъин гардидаанд.

Ҳамчунин, интиҳоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо аз рӯи ихтисоси 5.5.3. Ҳуқуқи маданӣ; ҳуқуқи соҳибқорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ дар сатҳи дахлдор таҳқиқоти илмӣ анҷом додаанд ва қорҳои илмӣ-таҳқиқотӣ онҳо ба масъалаҳои гуногуни қори илмӣ анҷомдодашуда, алоқамандии зич доранд.

Шурои диссертатсионӣ қайд мекунад, ки аз тарафи довталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро қардани таҳқиқоти илмӣ:

– **коркард карда шуд:** Масъалаҳои асосии танзими ҳуқуқии фаъолияти ассотсиатсияҳо (иттифокҳо) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: масъалаҳои назариявӣ ва амалӣ аз нуқтаи назари илмӣ бори аввал ба шакли маҷмӯӣ дар доираи диссертатсияи номзадӣ таҳлилу баррасӣ карда шудааст;

– **пешниҳод шудааст:** Танзими ҳуқуқӣ барои муқаррар кардани қоидаҳо оид ба муайян кардани маҳалли ҷойгиршавии ассотсиатсияҳои ташкилотҳои тиҷоратӣ зарур аст. Агар қонунгузорӣ имкони таъсиси ассотсиатсияҳои фаромиллии шахсони ҳуқуқиро пешбинӣ карда бошад, маҳалли ҷойгиршавии онҳо, маҳалли ҷойгиршавии ташкилоти асосӣ муқаррар карда мешавад, зеро он вазифаҳои идоракунӣ ва ҷамоҳангсозии қори тамоми ташкилотҳои фаръӣ ба ассотсиатсияҳо дохилшударо иҷро мекунад. Ин равиш возеҳият ва шаффофиятро дар муайян кардани салоҳият ва мақоми ҳуқуқии чунин ассотсиатсияҳо таъмин мекунад;

– **исбот шудааст:** Бо дарназардошти равандҳои ҳамгирӣ, зарур доништа мешавад, ки муносибатҳои корпоративӣ, ки дорои табиати ҳуқуқӣ-маданӣ мебошанд, ба низоми қонунгузории маданӣ, аз ҷумла ба м. 2 Кодекси маданияи ҚТ ҳамчун навъи мустақили муносибатҳои маданӣ ворид карда шаванд;

– **ҷори намудани:** Мафҳумҳои ассотсиатсия ва иттиҳодия пешниҳод шудааст, ки бояд дар Кодекси маданияи ҚТ ифода карда шаванд. Инчунин, пешниҳод оид ба ягонакунии қонунгузории маданӣ дар соҳаи муқаррар намудани мақоми ҳуқуқии ассотсиатсия ва иттифокҳо тавассути ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси маданияи ҚТ, тағйир додани номи «иттиҳодияи шахсони ҳуқуқӣ» ба «иттиҳоди шахсон» манзур мешавад.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Натиҷаҳои бадастовардаи назариявӣ, рушди муносибатҳои маданӣ дар самти танзими ҳуқуқии фаъолияти ассотсиатсияҳо ва иттифокҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон сабаби таҳия ва коркарди як қатор пешниҳодҳо баҳри мукамал гардидани қонунгузории маданӣ мегарданд. Хулоса, пешниҳод ва дастовардҳои муаллиф барои такмили қонунгузорӣ, танзимномаи фаъолияти иттиҳодияҳои ташкилотҳои тиҷоратӣ ва ғайритиҷоратӣ мусоидат хоҳанд кард. Ҳамзамон, онҳо метавонанд, ҳангоми таҳия ва татбиқи барнома ва концепсияҳо истифода шаванд. Маводи диссертатсияро метавон ҳангоми тадриси фанни таълимии «Ҳуқуқи маданӣ», курсҳои махсуси «Ҳуқуқи корпоративӣ» ва «Танзими ҳуқуқии фаъолияти инноватсионӣ» мавриди истифода қарор дод.

Вобаста ба масъалагузори дар диссертатсия ҷойдошта дар натиҷаҳои таҳқиқот ба таҳлили воқеъбинона ва ҳамазарафаи пажӯҳишҳои назарӣ ва амалии марбут ба паҳлуҳои гуногуни танзими ҳуқуқии фаъолияти ассотсиатсияҳо ва иттифокҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳлили натиҷа ва хулосаҳои дар илми ҳуқуқи маданӣ пазируфташуда, мафҳумҳо, ақидаҳо ва тавсияҳои назарию амалии муаллиф, нуқтаҳои илмӣ таҳқиқот ва тавсияҳо, таҳқиқи ҳолати кунунӣ, дурнамо ва рушди қонунгузории маданӣ асос меёбад.

– **баён шудани** ассотсиатсия (иттифок) вазъи ҳукукии шахси ҳукуқиро дошта, иттиҳодияи ихтиёрии хусусияти ғайритиҷоратидоштаи шахсони ҳукукии тиҷоратӣ, шахсони ҳукукии ғайритиҷоратӣ ва шахсони воқеӣ мебошад, ки дар он захираҳо, манфиатҳо ё кӯшишҳо барои ноил шудан ба ҳадафҳои муайян ё ҳалли мушкилоти умумӣ муттаҳид гардида, шахсони воқеӣ ё ҳукукии манфиатҳо, ҳадафҳо ва хусусиятҳои умумидоштаро бо мақсадҳои ҳимояи манфиатҳои аъзои он, пешниҳоди захираҳо ва хидматҳои муштарак, мубодилаи донишу таҷриба ва ғайра муттаҳид мекунад. Ассотсиатсияҳо метавонанд манфиатҳоро дар соҳаҳои гуногун, аз иттиҳодияҳои касабавӣ ва тиҷоратӣ то ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва фарҳангӣ намояндагӣ кунанд. Иттиҳодияҳои шахсони ҳукуқӣ аксар вақт дар асоси оинномаҳо ё қоидаҳои амал мекунанд, ки сохтор, фаъолият ва мақсадҳои онҳоро танзим мекунанд;

– **ошкор гардидани** истилоҳҳои «ассотсиатсия» ва «иттифок» васеъ дар қонунгузории миллӣ истифода мегарданд, аммо мушаххас мафҳуми онҳо дар ягон санад оварда нашудааст. Ассотсиатсия ва иттифок ҳамчун шакли иттиҳодияи шахсони ҳукуқӣ ба принципи асосии таснифи шахсони ҳукуқӣ – тақсим ба шахсони ҳукукии тиҷоратӣ ва ғайритиҷоратӣ пурра мувофиқат намекунанд;

– **омухта шуданд:** имконияти дар як ассотсиатсия муттаҳид гардидани ташкилотҳо сарфи назар аз мақсадҳои фаъолиятшон (тиҷоратӣ ва ғайритиҷоратӣ) асоснок буда, илова намудани чунин зербанд ба м. 129 ҚМ ҚТ мувофиқи мақсад аст: «Ташкилотҳои тиҷоратӣ ва (ё) ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ бо мақсади ҳамоҳангсозии фаъолият, намояндагӣ ва ҳимояи манфиатҳои умумӣ ҳуқуқ доранд ассотсиатсия таъсис диҳанд»;

– **аз нав такмил додани** қонунгузорӣ, рушди муносибатҳои маданӣ дар самти танзими ҳукукии фаъолияти ассотсиатсияҳо ва иттифокҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Аҳаммияти натиҷаҳои бадастовардаи довталаби дараҷаи илмӣ дар амалия чунин тасдиқ карда мешаванд, ки: масъалаҳои муайяни танзими ҳукукии фаъолияти ассотсиатсияҳо (иттифокҳо) тибқи қонунгузории ҚТ, инчунин коркарди пешниҳодҳо оид ба такмили қонунгузорӣ мусоидат хоҳанд кард.

– **муайян карда шуданд**, ки Қонунгузории ҚТ, ки тартиби таъсис ва фаъолияти иттиҳодияҳои ташкилотҳои тиҷоратиро танзим мекунад, қоидаҳои муфассал ва равшан дар бораи номи корпоративии ин иттиҳодияҳоро дар бар намегирад. Аммо муқаррароти ҚМ ҚТ ва дигар санадҳои меъёрии маданиро бе дарназардошти мақоми махсуси ҳукукии иттиҳодҳои тиҷоратӣ татбиқ намудан мумкин нест. Бинобар ин, ба қонунҳои мавҷуда тағйирот ворид намудан ё қабул намудани қонунҳои нав зарур аст. То қабули чунин чораҳо, бояд меъёрҳои Кодекси маданияи ҚТ оид ба тартиби таъсиси ассотсиатсияҳои дар фаъолияти соҳибқарӣ иштироккунанда, бо ташкилотҳои тиҷоратӣ баробар татбиқ карда шаванд..

– **офарида шуд:** Аъзои чунин иттиҳодҳо шахсони воқеӣ низ шуда метавонанд. Ҳамин тавр, номи моддаи 129 Кодекси маданияи ҚТ ба

диспозитсияи он мувофиқат намекунад. Пешниҳод карда мешавад, ки чунин тағйирот ба модда ворид карда шавад. «Моддаи 129. Иттиҳодияҳои шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ (ассотсиатсия ва иттифок)».

– **муаррифӣ карда шуд:** Иттифок шакли ташкилиест, ки дар он якчанд шахсони ҳуқуқӣ (одатан ширкатҳо, фирмаҳо, ташкилотҳо ё иттиҳодияҳо) захираҳо, манфиатҳо ё кӯшишҳои худро барои ноил шудан ба ҳадафҳои муайян ё ҳалли мушкилоти умумӣ муттаҳид мекунанд. Ин иттиҳодияҳо метавонанд шаклҳои гуногун дошта бошанд, ба монанди: ассотсиатсияҳо, консорсиумҳо, иттифокҳо, кооперативҳо ва ғайра. Мақсадҳои иттиҳодия метавонанд аз ҷимояи манфиатҳо то татбиқи муштараки лоиҳаҳо ё пешниҳоди хидматҳои умумӣ иборат бошанд. Иттиҳодияҳои шахсони ҳуқуқӣ аксар вақт дар асоси оинномаҳо ё қоидаҳои амал мекунанд, ки сохтор, фаъолият ва мақсадҳои онҳоро танзим мекунанд.

– **Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки** натиҷаҳои илмӣ, пешниҳоду ҳулосаҳо, инчунин, тавсияҳои амалие, ки дар таҳқиқоти диссертатсионӣ баён шудаанд, ба сарчашмаҳои қонунгузорӣ ва амалияи судӣ ва мақомоти давлатию ҳифзи ҳуқуқ асос ёфта, онҳо дар заминаи маълумоти гуногуни оморӣ, ҷамъбасти амалияи мақомотҳои давлатӣ ва таҳлили маводи илмию меъёрӣ ба даст оварда шудаанд.

– **барои қорҳои таҷрибавӣ:** Пешниҳод мешавад, ки ба м. 129 КМ ҚТ илова намудани қисми алоҳида мувофиқи мақсад мебошад: «Иттиҳодияҳои шахсони ҳуқуқӣ (ассотсиатсияҳо (иттифок)) ҳуқуқ дорад ба фаъолияти соҳибкорӣ тибқи ҳадафҳои, ки он таъсис дода шудааст, машғул шавад. Барои татбиқи фаъолияти соҳибкорӣ, ассотсиатсия (иттифок) ҳуқуқ дорад, ҷамъияти хоҷагӣ таъсис диҳад ё дар он иштирок намояд».

– **ғоя асоснок шудааст:** Асоснок карда шудааст, ки ассотсиатсияҳо ва иттиҳодияҳо метавонанд аз ҷониби ташкилотҳои тиҷоратӣ ва ҳам ғайритиҷоратӣ, аз ҷумла ҳайати омехтаи иштирокчиён, инчунин вобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқии онҳо таъсис дода шаванд. Дар робита ба ин, пешниҳод карда мешавад, ки ба КМ ҚТ тағйироти дахлдор ворид карда, ҳуқуқи чунин иттиҳодияҳоро барои пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ пешбинӣ менамояд.

– **муайян шудаанд:** Тавре таҳлили м. 129 КМ ҚТ нишон медиҳад аъзои иттиҳодияҳои шахсони ҳуқуқӣ шахсони воқеӣ низ шуда метавонанд. Бинобар ин баҳри риояи техникаи қонунгузорӣ чунин номгузорӣ намудани м. 129 КМ ҚТ зарур аст: «Иттиҳодияҳои шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ (ассотсиатсияҳо (иттифокҳо))».

– **истифода карда шуданд:** Конститутсияи ҚТ, қонунҳои конститутсионӣ, кодексҳо, қонунҳо, фармонҳои Президенти ҚТ, қарорҳои Ҳукумати ҚТ, қарорҳои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии ҚТ, амалияи судӣ, мушоҳидаҳои оморӣ ва таҷрибаи Вазорати адлия, барномаҳо ва стратегияҳои давлатӣ, инчунин дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии зерқонунии соҳавӣ.

Саҳми шахсии доктараби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот. Саҳми шахсии муаллифи диссертатсия бо сатҳи нафгонии илмии диссертатсионӣ,

нуқтаҳои илмӣ, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд, мақолаҳои илмӣ, маърузаҳо дар семинарҳои назариявӣ ва конференсияҳои илмӣ-амалӣ собит карда мешавад. Ҳамзамон, тарзи навишт, масъалагузорӣ ва услуби диссертатсия саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳад.

Дар ҷаласаи шурои диссертатсионӣ аз 17 март соли 2026 қарор қабул карда шуд, ки ба Амирзода Фарнуш Амир дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ дода шавад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ аз 16 нафар аъзои шурои диссертатсионӣ, ки бо фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07 январи соли 2022, таҳти №16/шд тасдиқ гардидааст, 16 нафар иштирок доштанд, ки аз онҳо 5 нафарашон доктори илм ва 1 нафар номзади илм аз рӯйи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда мебошанд. Аз 16 нафар аъзои шурои диссертатсионии дар ҷаласа иштирокдошта, 16 нафар овоз доданд: ба тарафдории додани дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ 16 нафар, муқобил – нест, бетараф – нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор

Азиззода У.А.

Котиби илмии шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Қодиров Н.А.

17-уми март соли 2026